

1. TOIMINTA-AJATUS

Mikkelissä toimiva Karjala-tietokanta on tutkimuslaitos, joka tuottaa ja tarjoaa atk-pohjaista väestötieteellistä lähdeaineistoa yliopistolliseen tieteelliseen tutkimukseen sekä sukututkimukseen. Tutkimusyksikön luomaan ja ylläpitämään Karjala-tietokanta -nimiseen tutkimusrekisteriin on tallennettu ja tallennetaan parhaillaan Mikkelin maakunta-arkistossa säilytettävien luovutetun Karjalan ev.lut. seurakuntien kirkonkirjojen sisältämiä tietoja. Se siis edistää luovutetun Karjalan väestöä koskevan väestötietomateriaalin saamista tutkimusta paremmin palvelevaan käyttöön, auttaa Karjalan väestöä koskevaa tutkimusta sekä tukee ja kehittää arkistohallinnon toimintaa.

Varsinainen toiminta käynnistyi huhtikuussa 1988, jolloin eri alojen asiantuntijoista koostuva Karjala-tietokantatoimikunta perusti tietokantayksikön, Karjala-tietokannan. Sen tehtäväksi annettiin puolitoista vuotta kestävä koeprojektin aikana selvittää mahdollisuudet luovutetun Karjalan väestöä koskevan atk-pohjaisen tutkimusrekisterin luomiseksi. Koeprojektin päättyessä vuoden 1989 lopussa todettiin, että tietokanta on mahdollista toteuttaa, mutta se vaatii pitkäjänteistä työtä.

Karjala-tietokannan tiedot kootaan Mikkelin maakunta-arkistossa säilytettävistä lakkautettujen ev.lut. seurakuntien kirkonkirjoista. Tällaisia ns. siirtoseurakuntia on yhteensä 50. Vanhin kirkonkirjamateriaali on peräisin 1700-luvulta ja nuorin aineisto vuodelta 1949, sillä siirtoseurakunnat lakkautettiin vuoden 1950 alussa. Työstettävän tutkimusrekisterin tavoitteena on palvella erityyppistä tutkimusta parantamalla ja helpottamalla joskus hyvinkin vaikeaselkoisten kirkonkirjojen käyttömahdollisuuksia.

Vuonna 1998 Karjala-tietokanta toimi jälleen Mikkelin maakunta-arkiston tiloissa oltuaan kuusi vuotta muualla (Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkistossa ja Etelä-Savon Energialaitoksella).

2. HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Karjala-tietokantasäätiön perustajayhteisöt

Vuoden 1990 alussa Karjala-tietokannan toimintaedellytysten turvaamiseksi hankkeessa mukana olleet yhteisöt perustivat Karjala-tietokantasäätiön. Säätiön perustamiseen osallistuivat Hiisi-Säätiö, Impiranta-Säätiö, Jaakkima-Säätiö, Joensuun yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kannaksen Osuusliike-säätiö, Karjalan Liitto ry, Karjalan Säätiö, Kirvu Säätiö, Koivisto-Säätiö, Mikkelin karjalaiset ry, Mikkelin kaupunki, Pyhän-Säätiö, Räisäläisten Säätiö, Sukutietotekniikka ry, Suomen Sukututkimusseura ry, Suur-Savon Sukututkimusyhdistys ry ja Vuoksen Säätiö.

TOIMINTAKERTOMUS 1998

Lisäksi Suomen Kulttuurirahasto kartutti säätiön peruspääomaa, mutta ei osallistunut yhteisönä itse säätiön perustamiseen.

Karjala-tietokantasäätiön hallitus

Karjala-tietokantasäätiön hallitukseen kuuluivat vuoden 1998 aikana seuraavien sidosryhmien edustajat:

Joensuun yliopisto	Antti Laine
Jyväskylän yliopisto	Ilkka Nummela
Karjalan Liitto ry	Kalevi Hyytiä ja Raimo Jenu
Kirkkohallitus	Erkki Huhta
Kuopion yliopisto	Irma-Leena Notkola
Mikkelin kaupunki	Kimmo Airas ja Jorma Kähkönen
Mikkelin maakunta-arkisto	Raimo Viikki
Suomen Sukututkimusseura	Aarno Pelli
Väestörekisterikeskus	Esa Komi

Hallitus kokoontui toimintakertomusvuonna sääntömääräiseen vuosikokoukseen 4.2.1998. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Antti Laine ja varapuheenjohtajaksi Raimo Viikki. Käytännössä hallintoasioita hoiti Karjala-tietokannan vakituinen henkilöstö yhdessä varapuheenjohtajan ja puheenjohtajan kanssa.

Tilintarkastajat

Toimintavuoden 1998 tilintarkastajina toimivat HTM-yhteisö Oy Auditor Yhtiötarkastus Ab (Raimo Vallenius) ja Lauri Kirjavainen sekä varatilintarkastajina HTM Pekka Neuvonen ja Markku Paksu.

Neuvottelukunta

Säätiöllä on neuvottelukunta (18 jäsentä), johon perustajayhteisöt valitsevat edustajansa ja jonka tehtävänä on tukea hallitusta tietokannan kehittämisessä ja ylläpidossa sekä välittää tietoja säätiön ja perustajayhteisöjen välillä. Neuvottelukunnan jäsenille lähetettiin kutsu Mikkelin maakunta-arkistossa 30.9.1998 pidettyyn Karjala-teemapäivään. Neuvottelukunnasta tilaisuuteen saapui kuusi jäsentä.

Karjala-tietokannan henkilökunta

Karjala-tietokannan vakituiseen henkilökuntaan kuuluivat tutkimuspäällikkö Päivi Repo-Lehikoinen ja atk-suunnittelija Satu Soivanen. Tutkimuspäällikkö oli virkavapaalla 1.4.-31.12.1998, mutta hän vastasi myös virkatyönsä ohella Karjala-tietokantaprojektin

---

TOIMINTAKERTOMUS 1998

---

ohjauksesta, henkilöstöhallinnosta, tallennuksen suunnittelusta, tietokannan ulkoisten suhteiden hoitamisesta, markkinoinnista, varojen hankinnasta ja julkaisutoiminnasta. Atk-suunnittelijan työnkuvaan kuuluivat talous- ja ohjelmistoasiat sekä tallentaminen. Atk-suunnittelijan tallennusaika vuoden aikana jäi vain yhteen tallennuskuukauteen, sillä hän osallistui Otavan Opiston järjestämään Web-tietokanta-ohjelmointikoulutukseen osaksi työaikanaan 2.1.-30.5.1998. Lisäksi hän suunnitteli ja toteutti Karjala-tietokannan seinänäyttelyn Karjala-teemapäivää varten syyskuussa.

Karjala-tietokannan palveluksessa voi olla omilla määrärahoilla tai työvoimaviranomaisten määrärahoilla palkattua tilapäistä henkilöstöä. Vuonna 1998 tilapäinen henkilökunta keskittyi suurimmaksi osaksi tallennustyöhön. Tosin vuonna 1997 aloitetun Sukututkimusmultimedian ohjelmointityö jatkui vielä vuoden 1998 alussa ja työllisti yhden henkilön, Mario Solin, noin 1½ kuukaudeksi. Karjala-tietokantasäätiö maksoi ohjelmoijan yhden kuukauden palkan, sillä Mikkelin työvoimatoimiston työllistämispalvelu hoiti palkkauksen aina 13.1.1998 asti.

Vuoden 1998 syksyllä Karjala-tietokanta käynnisti etätöprojektiin, jonka tallentajat tallensivat pääosin puhtaaksikirjoitettuja kirkonkirjoja. Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskuksen työvoimaosaston myöntämän projektituen turvin säätiö pystyi palkkaamaan Jari Ropposen etätöprojektin vetäjäksi 17.8.1998 alkaen.

Tilapäiseen tallennushenkilöstöön kuuluivat vuoden 1998 aikana seuraavat henkilöt:

olivat Joensuun yliopiston Savonlinnan
täydennyskoulutuskeskuksen järjestämän Etätöprojektikoulutuksen työharjoittelussa

---

TOIMINTAKERTOMUS 1998

Karjala-tietokannassa. ja (osan vuodesta) osallistuivat työkokeiluun. Etätyöprojektin henkilöstö palkattiin yhdistelmätuella Mikkelin työvoimatoimiston kautta, jolloin siitä ei aiheutunut juurikaan palkkakustannuksia tietokantasäätiölle ajalla 1.9.-31.12.1998. Etätyöprojektin tallentajien työaika oli 5 tuntia päivässä. Muun tilapäisen tallennushenkilöstön työaika on ollut 85% normaalista työajasta (6 tuntia 10 min).

3. TALOUS

Toiminta rahoitettiin edelliseltä tilikaudelta siirtyneillä varoilla, eri rahastoilta ja säätiöiltä saaduilla apu- ja määrärahoilla ja talletusten korkotuotoilla. Valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 1998 myönnettiin Karjala-tietokantahankkeeseen 235.000 mk. Mikkelin kaupunki myönsi 40.000 mk, Jaakkiman-Säätiö 10.000 mk, Karjalan Säätiö 20.000 mk ja Kirkon Keskussäätiö 25.000 mk Karjala-tietokannan toimintaan. Etelä-Savon TE-keskukselta saatiin etätyöprojektitukea yhteensä 60.685 mk vuodelle 1998. Lisäksi tallentajien palkkaukseen saatiin sekä yhdistelmä- että työllistämistukea 197.012 mk Mikkelin työvoimatoimiston kautta.

Karjala-tietokantasäätiön varsinaisen toiminnan bruttotuotto vuonna 1998 oli 6.933 mk. Summa muodostui lähes kokonaan hakemistojen myynnistä. Korkotuottoja kertyi 11.837 mk, ja muita tuottoja 1.332 mk (KELAn sairauspäivärahat). Tietokannan toiminnan ja ylläpidon kulut olivat 543.793 mk, sisältäen käyttöomaisuudesta tehdyt poistot 10.460 mk. Tilakauden tulos osoittaa 64.006 mk ylijäämää.

4. VARSINAINEN TOIMINTA

Tietojen tallennus - tarkistus - normalisointi

Vuoden 1998 aikana jatkettiin Sortavalan maaseurakunnan tietojen tallentamista. Lisäksi kuluneen vuoden aikana tallennettiin Hiitolan, Jaakkiman, Kirvun, Käkisalmen, Raudun ja Sakkolan 1700- ja 1800-lukujen historiakirjatietoja.

Taulukko 1.

Karjala-tietokannassa tallennetut sidokset ja henkilötiedot vuosina 1990-1998

Vuosi	Tallennettuja sidoksia	henkilötiedot	tallennuskuukaudet
1990	17	27 759	14
1991	11	20 908	14

TOIMINTAKERTOMUS 1998

1992	11	20 432	15
1993	11	38 157	25
1994	21	84 211	27
1995	23	61 945	28
1996	63	186 663	101
1997	54	119 522	70
1998	39	93 251	41
yhteensä	250	652 848	335

Kuluneen vuoden aikana tallennettiin siis 93 251 henkilötietoa Sortavalan maaseurakunnasta, Hiitolasta, Jaakkimasta, Kirvusta, Käkisalmeilta, Raudusta ja Sakkolasta. Tästä etätyöprojektin osuus oli 56 328 tietuetta.

Tietokannan kokonaishenkilötietomäärä on kuitenkin suurempi kuin taulukossa 1, sillä Karjala-tietokanta on saanut käyttöönsä myös Sukutietotekniikka ry:n HisKi-projektin tallennuksia. Kaikkiaan Karjala-tietokantaan on tallennettu **688 383 henkilötietoa**, jotka jakautuvat seuraavasti eri seurakuntien osalle:

Hiitola	29236	Jaakkima	68673
Johannes	5770	Kirvu	29060
Koivisto	18772	Kuolemajärvi	10993
Käkisalmi	10394	Lavansaari	30140
Rautu	18738	Ruskeala	6485
Sakkola	5735	Sortavalan ksrk	88325
Sortavalan msrk	358851	Viipurin tksrk	7211

Tallennettujen sidosten ja tietueiden lukumäärät ja tallennuskuukaudet ovat laskeneet huippuvuodesta 1996, sillä varsinaiseen tallennustyöhön palkattua henkilöstöä oli alkuvuonna 1998 vain noin 3 henkilöä/kk. Syyskuun alussa tilanne parani, kun etätyöprojekti aloitti toimintansa. Etätyöprojekti työllisti yhteensä yksitoista tallentajaa, joista kolme oli työharjoittelussa.

TOIMINTAKERTOMUS 1998

Tietokoneavusteiset tarkistusohjelmat auttavat ja nopeuttavat tallennusten tarkistamista, mutta ohjelmat eivät tietenkään ole aukottomia ja täysin luotettavia, joten tallennetut tiedot on käytävä läpi myös manuaalisesti vertaamalla muitakin kuin tietokoneen virheelliseksi havaitsemia kohtia kirkonkirjasta mikrokuvattuun kopioon. Tietojen tarkistamisessa ja normalisoinnissa tarvitaan historian tutkimusmetodien tuntemusta, sillä työtä tehdessä on otettava huomioon tulevan tutkimuksen tarpeet, jotta tietokannan tutkimuksellinen hyväksikäyttö olisi mahdollisimman ongelmatonta ja luotettavaa. Tutkimuksen vaatimukset on pidettävä mielessä myös tallennustyön suunnittelussa ja ohjauksessa.

Tietojen hyväksikäyttö

Tietokannan tietojen tehokas hyödyntäminen edellyttää toimivaa hyväksikäyttöjärjestelmää. Karjala-tietokannan hyväksikäyttöjärjestelmästä luotiin vuoden 1998 aikana Intranet-versio. Koekäytön ja järjestelmän kehittämisen myötä Web-versio voitaneen siirtää myöhemmin Internetiin salasanoin käytettäväksi. Toimintavuoden aikana työstettiin hakemistot Sortavalan maaseurakunnan vuosien 1851-1863 syntyneiden, vuosien 1851-1864 vihittyjen ja vuosien 1847- 1880 muuttaneiden tiedoista sekä Ruskealan syntyneiden tiedoista vuosilta 1791-1855. Hakemistoja myytiin mm. arkistolaitokselle ja kirjastoille sekä yksityisille sukututkijoille yhteensä 52 kappaletta.

Karjala-tietokantasäätiö ja Sukutietotekniikka ry allekirjoittivat edellisenä vuonna sopimuksen Karjala-tietokannan tallentamien vuotta 1850 vanhempien historiakirjatietojen siirtämisestä Internet-tietoverkkoon Sukutietotekniikka ry:n palvelimen kautta. Internetistä löytyy tällä hetkellä Jaakkiman, Kirvun, Lavansaaren ja Sortavalan maaseurakunnan vuotta 1850 vanhempia historiakirjatietoja, jotka on tallennettu Karjala-tietokannassa.

Muu toiminta

Multimedia sukututkimuksesta

Edellisenä vuonna aloitetun multimediaohjelman työstämistä jatkettiin vuonna 1998. Multimedia on CD-rom-levyllä oleva visuaalinen sukututkimusopas, jossa käyttäjä itse pystyy aktiivisesti vaikuttamaan tiedon välitykseen, jolloin tiedon hahmottaminen ja omaksuminen monipuolistuvat.

Sukututkimusmultimedia esittelee laaja-alaisesti sukututkimuksen lähdeaineistoa asiakirjaesimerkkien ja niistä laadittujen tekstiselvennysten avulla. Ohjelmassa valaistaan seurakuntien kirkonkirjojen historiaa, niiden kehityskaarta sekä niiden tutkijalle tarjoamia tietoja. Lisäksi tietoisuissa tai laajemmista artikkeleista selvitetään muun muassa kirkonkirjoissa käytettyjä erilaisia lyhenteitä ja tutustutaan ammatteihin, nimistöön, entisajan

sääty-yhteiskuntaan, koululaitokseen, lääkintähuoltoon, kyläyhteisöön, suurperheisiin. Multimediassa tehdään syväluotaus sekä luterilaisiin että ortodoksisiin kirkonkirjoihin.

Hengellisen hallinnon tuottamien asiakirjojen ohella ohjelman käyttäjä voi ammentaa tietoutta maallisen hallinnon monipuolisesta arkistoaineistosta, kuten lääninhallinnon, oikeuslaitoksen ja verotuksen synnyttämistä asiakirjoista. Ne tarjoavat käyttökelpoista materiaalia kirkonkirjatietojen täydennykseksi. Näistä lähinnä valtiiovallan tuottamista asiakirjoista voidaan tutkia esimerkiksi maanomistusoloja, perinnönjakoa, Venäjällä oleskelua, kuolleeksi julistamista, sotalaitosta. Jokaisesta keskeisestä asiakirjaryhmästä on multimediassa ainakin yksi kuvaesimerkki ja siihen suomenkielinen teksti, jonka avulla ohjelman käyttäjä voi pureutua asiakirjoihin, niiden sisältöön ja kehityskaariin. Samalla valaistaan Suomen hallintohistoriaa vuosisatojen aikana lähinnä paikallistasolla, mutta tarpeen vaatiessa myös valtakunnallisella tasolla.

Lisäksi ohjelmassa esitellään eri arkistoja ja kirjastoja, joissa sukututkija voi tutkimustaan tehdä sekä kerrotaan lähdejulkaisuista ja muusta painetusta materiaalista. Koska nykyaikainen tekninen kehitys tunkeutuu myös sukututkijan maailmaan, luodaan multimediassa katsaus tietotekniikan mukanaan tuomiin mahdollisuuksiin: ohjelmaan sisältyy Karjala-tietokannan toiminnan ja sen sukututkijoita varten rakentaman henkilöhakuohjelman esittely.

Multimediaan on valittu itäsuomalainen näkökulma. Suomessa ei ole julkaistu yhtään sukututkimusopasta, joka painottuisi Itä-Suomeen ja sen historiallisiin erityispiirteisiin sekä niiden vaikutuksiin asiakirja-aineiston luonteeseen ja säilymiseen. Myöskään ortodoksisista väestörekisteriasiakirjoista ei ole käytettävissä kattavaa opasta. Sukututkimusmultimedia valmistuu vuoden 1999 alussa. Ohjelman tiedollisen sisällön on suunnitellut ja laatinut Päivi Repo-Lehikoinen ja ohjelmoinnin on toteuttanut Mario Sol. Kuvituksessa on ollut mukana myös Satu Soivanen.

Tiedotus ja tunnettavuuden edistäminen

Karjala-tietokannan ensisijainen tehtävä on kirkonkirjatietojen tallentaminen, tallennustyön ohjaus ja tallennettujen tietojen jatkokäsittely. Tietokannan tunnettavuuden ja käytettävyyden edistämiseksi sekä taloudellisen tuen turvaamiseksi ulkopuoliset suhteet ja tiedottaminen ovat kuitenkin tärkeitä.

Vuoden 1998 aikana Karjala-tietokannan toimintaa esiteltiin Kotkan Sukututkimuspäivillä 21.3., kirkollisilla atk-messuilla Espoossa 24.-25.3. ja Suomalaiset Juuret -messuilla Jyväskylässä 31.7.-2.8.1998.

Karjala-tietokannan järjestämä Karjala-teemapäivä kokosi kolmisenkymmentä karjalaisuudesta kiinnostunutta kuulijaa Mikkelin maakunta-arkistoon 30.9.1998. Tutkimuspäällikkö Päivi Repo-Lehikoinen esitti katsauksen Karjala-tietokannan toiminnasta ja Jaakkima-Säätiön Pentti Puputti jatkoi kertoen Karjala-tietokannan ja pitäjäseurojen hyödyllisestä yhteistyöstä. Joensuun yliopiston historianlaitoksen apulaisprofessori Tapio Hämynen luennoi Raja-Karjalan ja Vienan Karjalan väestön yhteyksistä itärajan yli 1880-luvulta toiseen maailmansotaan. Joensuun yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksen dosentti Antti Laine puolestaan selvitti tutkimuksiaan luovutetun Karjalan liittämistä neuvostotalouden osaksi vuoden 1940 jälkeen. Onnistuneen teemapäivän päätteeksi Raimo Viikki esitteli kuulijakunnalle Mikkelin maakunta-arkistoa.

Lehtiartikkelit

Mikkelin maakunta-arkiston laajennuksen ja remontin valmistuttua sitä esiteltiin näyttävästi paikallislehdissä. Länsi-Savossa 18.1.1998 olleessa artikkelissa “Sukututkijat kansoittavat Mikkelin maakunta-arkiston” (Maija Yrjölä) mainitaan myös Karjala-tietokannan ansiot luovutetun Karjalan tietojen hyödyntämisessä.

Jaakkima-Säätiö myönsi edelleen vuonna 1998 taloudellista tukea Jaakkiman tietojen tallennukseen. Kyseinen säätiö on seurannut innokkaasti tallennustyön edistymistä ja raportoinut Karjala-tietokannasta useassa Jaakkiman Sanomien numerossa, mm. numerossa 5/98 (14.10.1998) “Karjala-tietokanta kymmenvuotias” (Pentti Puputti).

Karjala-lehti haastatteli tutkimuspäällikköä Karjala-teemapäivän yhteydessä ja julkaisi numerossa 42/98 (15.10.1998) Karjala-tietokannasta kolme artikkelia: “Karjala-tietokannan rahoitus epävakaa - Tallennustyön vauhdittamiseksi lisärahoitus olisi tervetullutta”, “Väestötietokanta internetiin poikkeusluvalla?” ja “Pentti Puputti Jaakkima-säätiöstä: Pitäjäseurat ja säätiöt mukaan tietokannan rahoitukseen” (Jaana Anttonen).

Teemapäivän johdosta Karjala-tietokannan etätyötä esiteltiin myös Länsi-Savo-lehdessä 1.10. 1998 artikkelein “Tallentaja Karjala-tietokannasta: Taas tuli tenkkapoo!” ja “Tiedoista tallessa vajaa kymmenes” (Hilkka Rantala).

Loppuvuonna etätyötä esiteltiin Työmarkkinat-lehden toimittajalle, jonka kirjoitus julkaistiin työvoimatoimistojen valtakunnallisessa Työmarkkinat-lehdessä 1/99 (4.1.-15.1.1999): “Luovutetun Karjalan seurakuntien kirkonkirjatiedot tulossa Internetiin” ja “Etätyö sopii yksineläjälle” (Tapani Hakala). Karjala-lehti referoi numerossaan 2/99 (14.1.1999) Työmarkkinat-lehden artikkelia otsikolla “Karjalan ev.lut. kirkonkirjat internetiin” (L.K.).

Näiden lukuisten lehtikirjoitusten myötä Karjala-tietokannan tunnettavuus on lisääntynyt huomattavasti ja Karjala-tietokantaan tulee jatkuvasti viikoittain tiedusteluja ja kyselyjä etenkin työpaikan saantimahdollisuuksista.